

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Dominica I. Adventus.

2
plicem querelam, triplicem Medelam, & triplicem Cautelam, ut notum est, pertractavimus. Quod quidem sine salutari emolumento plurimorum non factum esse, autumo, juxta illud Esa. 55. v. 10.

Quia verò ante octiduum cum Deo finem imposuimus huic operæ nostræ: Hodiè *σὺν θεῷ* aliud nunc pensum in gratiam vestri, Auditores Optimi! orfuri sumus. Et sicut pius Hipponensium ille Episcopus, Augustinus orat: *Domine da mihi nosse me, & nosse te.* Hæc duo nos in tractatione Evangeliorum meditabimur; ut discamus

I. *Ἀνθρώπων* sive notitiam nostri; quis homo sit post lapsum, sive per naturam sive per gratiam Domini nostri Jesu Christi: Naturâ quidem filius iræ, & servus peccati: Gratiâ Dei autem & per Christum, filius & heres aeternæ salutis.

II. *Χριστοῦ*, sive notitiam Christi, quomodo homo cognitionem Dei & filii sui Jesu Christi hinc discere debeat, in quâ unice vita aeterna consistit. Joh. 17. v. 3.

Jesu Servator! te da mihi nosse, deinde Memet nosse etiam: sic bene doctus ero.

Exegetis.

Quemadmodum aliàs quotidie in Oratione Dominicâ petimus: Domine, *adveniat regnum tuum.* Sic hodiè cum devotione piâ idem nobis repetendum est, quia hodierna Dominica ab *Adveniēdo* nomen habet, & *prima Adventus* dicitur. Ubi Christus Servator noster, asino mutuo, tanquam Rex filiz Sion Hierosolymam ingrediens, nobis meditandus proponitur. Cum enim appropinquassent Hie-

rosolymis, & venissent Bethphage, ad montem Olivarum, tunc Jesus misit &c.

Hinc ansam capimus, *Ἀνθρώπων* sive notitiam nostri perdiscere, quando in tuemur

I. *Discipulorum obedientiam.* Mandatum Christi de solvendâ asinâ satis absolum Discipulis videri potuisset: attamen sine ullâ tergiversatione illud expediunt: Euntes enim discipuli fecerunt, sicut præcepit illis Jesus. Si cum carne & sanguine deliberatum illi ivissent, plurima obstacula ipsis remoram injicere potuissent. Prætereuntes potuissent, neque sese Dominum asinâ, neque possessorem semet nosse, quod indecorum videretur, si asinam insalutato hospite auferre vellent, quod facillè periculum aliquod incurere possent.

Sed has & similes rationis affectiones seponunt, & cogitant, *αὐτοὶ ἔρα*, nostrum proinde erit debitam ipsi obedientiam præstare, & morem gerere, prout jubet.

Hic velim probeste, mi Christiane! utrum tu quoque ejusmodi obediens Christi discipulus exstiteris, ejusq; mandato fideliter inhaeris, licet forte rationi adversum fuerit visum?

O terq; quaterq; beatos nos, si hoc ita observaremus, juxta illud: Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei estis, Joh. 8. v. 31.

Sed magna hic occurrit diverfitas! Inveniuntur enim hîc *Thomistæ*, qui rationi inhiant, & quando Christus quicquam in verbo suo mandat, quod sibi repugnare videtur, fidem ei denegant, cum glossis suis pervertunt, nec aliter recipiunt, quàm quatenus rationi suæ congruere videtur. Sic justificatur sapientia à filiis suis, Luc. 7. v. 35.

Sed

Sed grande peccatum est. Ratio enim in rebus spiritualibus cæca est, 1. Cor. 2. v. 14. ideoque in captivitatem redigenda, in obsequium Christi, 2. Cor. 10. v. 5. faciendum verò quod Christus imperavit, licet *quomodo fieri possit*, non intelligamus. *Obedientiam enim fides exigit, non curiositatem*, ut Tertullianus ait. Scrutans enim gravia, gravatur, Prov. 25. v. 27. Beati verò, qui non videntur, & crediderunt, Joh. 20. v. 29.

Occurrunt *Papista*, qui Decreta Pontificis, sive antiquorum Patrum scripta & Concilia in majori autoritate habent, quàm verbum Dei. Quicquid enim Pontifex jubet, sive in scripturâ sacrâ inveniatur, sive minus, servandum volunt. Exemplo esse potest doctrina de cœna Domini, quam Patres Concilii Constantiensis mirè depravarunt, dum Laicis usum calicis interdixerunt, non obstante contrariâ Christi dispositione, Matth. 26. v. 76. Marc. 14. v. 22. Luc. 22. v. 19. 1. Cor. 11. v. 23.

Nonne hoc est, rescindere verbum Dei, per traditionem hominum? Marc. 7. v. 15. O quàm durum ipsis erit, adversus stimulum calcitrare! Act. 9. v. 5.

Reperiuntur *Atheista*, qui nullam correctionem admittere volunt: sed dicunt ad Deum: Recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus, Hiob 21. v. 13. Hi sunt Epicurei, quorum Symbolum est: Quod libet, licet:

Wir haben Recht und Macht allein /
Was wir sehen / das gilt gemein /
Wer ist der uns sol meistern?

Veri Christiani mandato Christi obsequi, & discipulos ejus imitari debent. Sicut enim omnium est Dominus: ita quoque mandatum ejus super omnia. Esa. 1. v. 20.

II. *Proprietarii benevolentiam*, qui Do-

mino asinam denegare volebat, sed spontè indulgebat, cum à discipulis ideò compellaretur. Adduxerunt enim asinam & pullum.

Hic velim examinem instituas tecum, utrum tu quoque in commodando, opera caritatis proximo tuo exhibueris.

Multi enim Nabalista hodiè sese offerunt, qui de munere quodam compellati, non verentur dicere: Quis est David? & quis est filius Isai? 1. Sam. 25. v. 10. 11.

Hoc peccatum est. Deus enim pauperibus subvenire jussit. Propter mandatum assume pauperem: & propter inopiam ejus ne dimitte eum vacuum. Sir. 29. v. 13. Quin imò propterea largitur nobis divitias & opes, ut non modò nobis reservemus, sed inopi quoque de iis succurramus, 1. Tim. 6. v. 18. Hebr. 13. v. 16.

Christus Servator noster vitam pro nobis profudit, ex merâ caritate: quidni & nos propter ejus mandatū, in gloriâ ejus de bonis nostris terrenis largiremur? (vos, O quæ stultitia est? Deus emit sanguine ser-

Mercari exiguo nos piget ære Deum. Genuini Christiani norunt quid officii sui sit, nimirum, misereri & commodare, Pf. 112. v. 5. Norunt, se hoc modo Dei mandatum expedire. Qui enim facit misericordiâ, mutuò dat proximo suo: & qui prævalet manu, mandata servat. Sir. 29. v. 1. Sciunt, sibi hinc opulentam remunerationem expectandam. Qui miseretur afflicti, beatus erit, Prov. 14. v. 21. Talis mutuò dat Domino, qui retributionem suam reddit ei. Prov. 19. v. 17.

Licet autem hæc in parte multum disputetur, *quomodo mutuo dandum sit*, ut nihil inde speremus, Luc. 6. v. 35. sive usurariè, pro certo lucro: Charitatem Christianam hæc in parte optimam magistram, & moderatricem esse statuimus. Omnia enim quæcunq;

Dominica 1. Adventus.

vultis, ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis: & vice versâ: quæ non vultis, ut faciant vobis homines, ita nec vos facite illis, Matth. 7. v. 12. Ex quo apparet, hanc in parte, certos limites observandos esse. Non enim nimium extendenda est beneficentia, ut aliis sit relaxatio, nobis verò afflictio, sed ut sit æqualitas, 2. Cor. 8. v. 13.

Si quis igitur proximo suo centum vel mille florenos utendos dedisset, quibus quæstum suum quæreret, æquum sanè foret, ut is, qui tantisper pecuniâ suâ destituitur, commodum inde caperet, secus enim ille ditesceret, hic verò in fortunâ pristinâ maneret, nec ulla ex argento utilitas in hunc redundaret. *Ordinata a charitas incipit à seipsa, & suadet ut potiore rationem habeamus eorum, quæ Deus & natura nobis ætius conjunxit.* Der Herr Christus begehret nicht / scribit Lutherus, daß ich mich mit meinem Gut zum Bettler und den Bettler zum Herrn mache / sondern seiner Nothdurfft sol ich mich annehmen / und was ich vermag ihm helfen / daß der Arme mit mir esse / und ich mit ihm. Siracides ex utraque parte optimè consulit, Sir. 29. v. 2. seqq.

III. *Populi Reverentiam*, quam ingredienti Regi gloriæ discipuli ejus, cum populo præsentè exhibuerunt.

1. *Opere.* Imposuerunt enim super asinam & pullum vestimenta sua, & eum de super sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in viâ. Alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in viâ.

Hoc ipso indicare voluerunt:

1. *Suam beneficentiam.* Vestem enim de corpore detrahunt, eaq; honoribus Christi litant, nobis in exemplum, ut & nos ex nostrâ parte nihil eorum intermittamus,

quo cultum Dei, & Christi gloriam promovere & conservare queamus, juxta monitum Salomonis: Honora Dominum de tuâ substantiâ, & de primitiis omnium frugum tuarum: & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Prov. 3. v. 9. 10.

2. *Christi magnificentiam.* Rami enim, quos de arboribus cedebant, erant rami palmarum, uti Johannes c. 12. v. 13. testatur, qui olim apud Judæos lætitiæ signum fuerunt: Capietis ramos palmarum, & lætabimini ad facies Domini, Lev. 23. v. 40. Idem ex captivitate Babylonicâ reduces fecerunt. Neh. 8. v. 15. 2. Macc. 10. v. 7.

Ita hic per palmas indicatur, eum, qui venit in nomine Domini, verum esse Triumphatorem, qui hunc in finem ingressum suum celebret, ut cum Diabolo in arenam descenderet, eiq; ostenderet, se esse benedictum illud mulieris semen, contriturum caput serpentis, Gen. 3. v. 15. Idem ipse ait: Venit princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam. Joh. 14. v. 30.

2. *Ore.* Non enim modò vestimenta straverunt in viâ, & cæciderunt ramos de arboribus, quos ei partim prætulerunt, partim in viâ straverunt: sed cecinerunt quoque in honorem ejus egregium hymnum: Hosanna, Filio David, benedictus, qui venit in nomine Domini, hosanna in altissimis.

Hic velim inspicias te, utram etiam tanta reverentiâ ingredienti gloriæ Regi JESU Christo obviam processeris, & tam verbis, quam factis ingressum ejusdem promoveris?

Beneficentissimus sanè Deus vitæ suæ facit, quod debet, Esa. 5. v. 4. qui hunc annum

Dominica 1. Adventus.

annum adeo benignitate sua coronavit, Pf. 65. v. 12. ut aræ impletæ sint frumento, & redundant torcularia vino, Joel. 2. v. 25. Deus exaudivit cælum, & cælum exaudivit terram, & terra exaudivit triticum & vinum, quæ nos filios gratiæ exaudiverunt. Of. 2. v. 21.

Præterea verbum Dei purum, cum vero usu Sacramentorum habemus, quod melius est cunctis opibus preciosissimis, imo margaritis, & omne desiderabile ei non potest comparari, Prov. 8. v. 11. Hæc non aliter intueri & considerare debemus, ac si Christus corporaliter ad nos venisset, cum thesauris gratiæ suæ. Sed indignis modis ille accipitur! Tantum enim adest, ut hic vel ille Christo vestimenta sua substernat, ut potius & tunicam ei exueret. Hæc mundi hodierni devotio est!

Cum tabernaculum in V. T. extruendum esset, quilibet de facultatibus suis aliquid ad idem conferre tenebatur. Quod quoque sponte offerebat populus, ut Moses jussisset tandem præconis voce cantari: ne ultra offerrent quicquam in oblationem sanctuarii. Exod. 36. v. 5.

Hodie liberalitas hæc plane desit, plurimi potius ad sese rapiunt, quicquid possunt. Sed nefanda ingratitude hæc est. Quia enim nihil à nobismet ipsis, sed omnia potius à Deo accepimus. ideoque fas erit, cultum Dei hoc ipso sponte promoveri, & nihil intermittere eorum, quæ Christo, ad nos ingredienti, viam sternere possint. Ideo enim Dominos fontis nos constituit Deus, ut in plateas rivuli aquarum deriventur, Prov. 5. v. 16.

Sic & laudis sacrificium sordet, quo Christus hodie excipitur. Si maledictio esset gratiarum actio, tum non pauci forent, quideo

sacrificia sua litarent, eò enim res rediit, ut merito cum Augustino querendum sit: *Plura sunt juramenta, quam verba.* Hoc ipso vero filius Dei non laudatur, sed denuo crucifigitur, Hebr. 6. v. 6. *Non enim minus peccant, qui blasphemant regnantem in cælis, quam qui crucifixerunt ambulantem in terris,* ut Tertullianus ait.

Pii Christiani Hosanna suum Christo accinere, eidemque cum hymno exultationis & gratiarum actionis occurrere debent, hunc circiter in modum:

Hospes veni gratissime, *Salveto hospes optime*
Nos visita sin lumine, *Sons hano otampis eate*
Non despicias molestias, *Et advenis in terris hanc*
Qui lito dignas gratias! *Evas ag am hibi graas*
Bist willkommen du edler Gast!
Den Sünder nicht ver schmähet hast!
Und kommst ins Elend her zu mir!
Wie soll ich immer danken dir.

Hoc placebit Deo super juvenum, cornua producentem, & ungulas, Psal. 69. v. 32. Pf. 50. v. 23.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *2 vovstav*, sive notitiam Domini nostri Iesu Christi, meditaturi. Hic proponitur nobis in Evangelio hoc nostro:

1. *Tanquam absentium contemplator.* Eminus enim asinam cum pullo videt, & novit quid possessor eorum, discipulis dicturus sit.

Idem plus simplici vice probavit. Nathanaëlem vidit sub ficu, Joh. 1. v. 48. Sciebat, quot viros mulier Samaritana habuerat & quod, quem tunc habebat, non sit vir ejus, Joh. 4. v. 18. videbat hominem cum hydria fictili, Marc. 14. v. 13.